

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

III. De Argumentatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

si illi tantum conueniret, hominis esset definitio; quod si aliis conueniat, sicuti de facto conuenit, iterum subdividenda est per alias differentias inferiores, & essentialia, & assumendum membrum diuidens, quod homini conueniat, quod si non conuenit aliis, hominis erit exacta definitio: sin minus, iterum membrum diuidens per alias differentias subdividendum est donec reperiatur contractum per differentiam, quæ tantum homini conueniat, quæ est rationale, talèque membrum diuidens continens rationem communem generis, & differentias, per quas fuit contractum, donec perueniretur ad illam, quæ constituit membrum diuidens tantum homini conueniens, erit propria, exacta, essentialisque hominis definitio.

7 Diuisiones generis in species, subiecti in accidentia, & accidentium in subiecta à definitione distingui certum est; dubium tamen, an diuisio totius in partes essentialia physicas, & metaphysicas, & generis per differentias, à definitione distinguatur. Afferat Hurradus non omnem diuisionem à definitione distingui, quia hominis definitio tam clarè & explicitè attingit partes hominis, quàm illius diuisio; & vtraque eandem omnino hominis partes nempe animal & rationale attingit, in quas per ipsam definitionem diuiditur, siquidem explicitè, & vt inter se distinctæ ex vi definitionis cognoscuntur. Ratio hæc mihi persuadet eundem actum posse habere rationem diuisionis, & definitionis, nihilominus formaliter diuisio & definitio semper different, quia diuisio semper connotat quoddam totum, quod præcellerit, in quo fuerint vnitæ partes, quæ diuise cognoscuntur, dicitque formalem oppositionem ipsarum partium tantquam membrorum diuidentium, quæ re, aut ratione opponi debent, quod non dicit definitio, cuius tota formalis ratio sita est in suo subiecto clarè vt distincto ab omnibus aliis representando. Insuper hæc diuisio generis per differentias, quam dixi reduci ad diuisionem subiecti in accidentia, animal aliud animal rationale, aliud irrationale, includit definitionem hominis, & definitionem bruti, & conceptum animalis secundum se, dicitque quoddam oppositionis genus inter vtramque definitionem, quod neutri conuenit formaliter vt definitio est; definitio enim hominis præcisè dicit conceptum respondentem his vocibus *animal rationale*. Ex quo inferitur formaliter, & realiter extrinsecè talem semper definitionem, & diuisionem inter se distingui.

8 Leges bonæ diuisionis sunt vt omnia membra diuidentia simul sumpta sint æqualia diuiso, ita vt nulla pars in isto reperiatur, quæ non contineatur in illis, neque aliquid illa contineant, quod isto non claudatur, quodque quodlibet membrum diuidens sit inferius diuiso. Ratio est, quia cum diuisum sit totum, & hoc supra quamlibet partem sui addat alteram, & nihil supra omnes simul sumptas, sic de diuiso necessariò dicendum est, Secundum præceptum est, vt diuisio non fiat per plura membra, quàm par est: si enim animal immediatè velles diuidere in omnes species atomas, neque illas posses inuenire, neque inuentas posses memorià retinere. Cum igitur membra diuidentia plura sint, diuisum secundum est per aliquas rationes communes, quæ rursus per alias, & alias minus vniuersales subdividuntur. Tertium præceptum, vt membra diuidentia re, vel ratione opponantur, hoc est, vt realiter, vel per intellectum sint distincta.

9 De diuisione nominis, quæ vulgò circumfertur consilio non memini, quia, vt doctè ait Fonseca *lib. 4. cap. 2.* diuisio non est, sed distinctio. Diuisionem nominis vulgus appellat distinctionem vocis, aut vocum in varias significationes, quæ illi possunt contingere, vt cum audio nomen *Gallus* quo ex æquo significatur homo natione Gallus, & Gallus gallinaceus, inter vtramque significationem distinguo; & cum audio propositionem istam: *Scio Petrum interfecisse Ioannem*, illam distinguo in duplicem sensum, quem potest reddere, videlicet scio Ioannem interfecisse esse à Petro; & scio Petrum interfecisse esse à Ioanne, in qua distinctione nulla est diuisio, quia nullum datur totum, quod secetur, voces enim non secantur, eadem enim integræ permanent distinctione factæ; neque significationes, quia nunquam

hæ fuerunt aliquo modo vnitæ, neque totum aliquod composuerunt. Dicuntur enim distingui, quia mens non discernerebat quænam illarum voci prolata hæc, & nunc conueniret, sicuti cum quis vidit hominem à longe, dubitans an videat Petrum, vel Ioannem, & postea deprehendit ab illo Petrum videri, non dicitur diuidere Petrum, sed illum à Ioanne distinguere.

P V N C T V M. III.

De Argumentatione.

1 IN omnibus Dialecticæ instrumentis Argumentatio prima tenet, quæ vltimò veritas deprehenditur, & illa, quæ latebat ignota eruitur, & nota fit. Vulgò definitur, *oratio in qua vnum ex alio consequi denotatur*; hoc est, in qua ex quadam propositione cognita, aliam inferimus, & deducimus: sicuti cum dicimus, *Petrus est homo: ergo Petrus est animal*. Neque sufficit ad argumentationem, in re obiectum vnius propositionis connexionem habere cum obiecto alterius, ita vt illo posito non possit ipsum non dari, sed requiritur, nos hac connexionem duci ad tale obiectum cognoscendum, quapropter non erit argumentatio; si dicamus, *Petrus est homo: Petrus est animal*; etsi in re non possit esse homo, quin sit animal. Ideo in definitione apponitur particula illa, *inferri denotatur*, quod fit per hanc vocem *ergo*, aut *igitur*. Si propositio, ex qua alia inferitur fuerit vnicæ, *Antecedens* dicitur: si duplex fuerit, prima vocatur *Maior*, secunda *Minor*. Propositio, quæ inferitur nota illationis affecta *Consequentia* dicitur, & id quod inferitur secundum se sumptum *Consequens* appellatur.

2 Argumentatio diuiditur in Syllogismum, Enthymema, Inductionem, Exemplar, & Dilemma. *Syllogismus* est argumentatio in qua ex duabus propositionibus tertia denotatur inferri, veluti cum dicimus: *Omnis homo est animal: Omne rationale est homo: Ergo omne rationale est animal*. *Enthymema* est syllogismus truncatus, in quo ex vna tantum propositione alia denotatur inferri, veluti cum dicimus: *Petrus est homo: ergo Petrus est animal*. *Inductio* est argumentatio, in qua ex pluribus particularibus sufficienter enumeratis vniuersale colligitur. Hæc non distinguitur ab ascensu, & descensu, de quo dixi Controuers. prima, Puncto sexto, *Exemplar* est argumentatio, in qua ex vno vel pluribus particularibus aliud particulare propter similitudinem deducimus, veluti cum dicimus: *Deus pepercit Ninuiitis poenitentiam agentibus: ergo etiam mihi parceret si poenitentiam egero*. *Dilemma* est argumentatio bicornis; in qua duæ partes proponuntur, quarum alteram non possit respondens aduersarius effugere, & illarum qualibet capiendus est. Veluti cum hominem ignarum, qui diu scholas frequentauit, arguimus: *Aut ex animo vacasti litterarum studio, vel non? Si non vacasti; negligens es, tempusque prodigisti. Si vacasti; rudis es, & ingenio hebes, siquidem nihil didicisti*.

3 Rectitudo argumentationis non consistit in veritate propositionum, sed in connexionem consequentis cum antecedenti, seu cum præmissis, ex quibus inferri denotatur. Vnde hæc est bona argumentatio: *Arbor est homo: ergo arbor est rationalis*, etsi vtraque propositio sit falsa; & hæc est mala, *Petrus est animal: ergo Petrus est homo*, etsi vtraque propositio necessaria sit. Ex hoc fit argumentationem non esse dicendam veram, vel falsam, sed bonam, vel malam. Hæc dicta sint pro incipientium captu, multa enim sunt dicenda de natura syllogismi,

ad quem omnes argumentationes adductæ reducuntur Controuers. 9. & 10.

Logice, de illiusque forma, & structura dicam

Controu. 4.

CONTRO